

ಕಾನನ ಸುಂದರಿ

■ ಚಿತ್ರ ಬರಹ: ಬಿ.ಎಸ್.ವೆಂಕಟಾಚಲ ಭಟ್ಟ

ಕಾಡಿನ ಹಸಿರು ಮರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಯಾರೂ ನೀರು ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸದಿದ್ದರೂ, ಕಿತ್ತಳೆ ಬಣ್ಣದ ಮೈ ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಸ್ನಿಗ್ಧ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮರೆಯುವ ಈ ಮುತ್ತುಗ ಹೂವಿನ ಸೊಬಗು ಬಣ್ಣನೆಗೆ ನಿಲುಕದ್ದು.

ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಗಳೆಲ್ಲ ಮರಗಟ್ಟುವ ಚಳಿಗೆ ಬೆದರಿ ತಮ್ಮ ಎಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉದುರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೋಳು ಬೋಳು ಕಾಣಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ ಈ ಮುತ್ತುಗದ ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಇತರ ಮರಗಳ ಹಾಗೆ ಚಳಿಗೆ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸಿ ಕೊಂಡು ದಿಗಂಬರವಾಗುವ ಈ ಮರ ವಸಂತಾಗಮನಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮೈತುಂಬಾ ಹೂವರಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪುಷ್ಪಾಂಬರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನೇ ಕಾಣಲಾಗದ ಜನವರಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಚ್‌ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಕಿತ್ತಳೆ ರಂಗಿನ ಪುಷ್ಪ ಗುಚ್ಚ ಇಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುವ ಈ ಮುತ್ತುಗ ಹೂವನ್ನು 'ಕಾಡಿನ ಜ್ವಾಲೆ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಹಸಿರುಗಿಣಿಯ ಕಿತ್ತಳೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಕೊಕ್ಕನ್ನು ಹೋಲುವ ಬಿಡಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ಈ ಮರಕ್ಕೆ 'ಪ್ಯಾರಟ್ ಟ್ರೀ' ಎನ್ನುವ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಿದೆ. ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಪಲ್ಸಾ, ಬೆಂಗಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಪೊಲಶು, ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪರಸು, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಮೊಡುಗು ಚೆಟ್ಟು, ಮಲಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ಚಮಟ ಹೀಗೆ ಹಲವೆಡೆ ಅವರವರ ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮುತ್ತುಗ ಮರ ಭಾರತ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ನೇಪಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಆಂಧ್ರದ ತೆಲಂಗಾಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯದವರು ಶಿವರಾತ್ರಿಯಂದು ಈ ಕಾಡಿನ ಜ್ವಾಲೆ ಹೂವಿಗೆ ಮುಗಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೂವು ಶಿವನ ಮುಡಿಗೇರಿಸಲು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬೇಡಿಕೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಳಿಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣ ಕ್ಯಾಗಿಯೂ ಈ ಹೂವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದರ ಎಲೆ ಅಗಲವಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಹಳ ತಿಂಗಳಗಳ ಕಾಲ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವುದರಿಂದ, ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಎಲೆಗೆ ಎಲೆ ಪೋಷಿಸಿ ದೇಗುಲ ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ವಿತರಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಊಟದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಬಳಕೆದಾರ ರಿಂದಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ಯಾಕಕ್ಕೆ ಇದರ ಕಟ್ಟಿಗೆಯೇ ಬೇಕು. ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿರುವವರಲ್ಲಿ ಉಪನಯನದ ವಟುವಿನ ಕೈಗೂ ಈ ಮುತ್ತುಗದ ಮರದ ಕೋಲನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ!

ಕವಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರ್‌ರವರೂ ಈ ಮರದ ಹೂವಿಗೆ ಮಾರು ಹೋಗಿ ಮಾರುದ್ದದ ಕವಿತೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಯವರು ಬದುಕಿದ್ದ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ವಸಂತಾಗಮನದ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮುತ್ತುಗ (ಪೊಲಶಿ) ಹೂವಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ.

ಕೆಂಬೆಡಗಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ನಾವು ಇದರ ಹೂವು ಕೀಳುತ್ತೇವೆ. ಯಜ್ಞ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಇದರ ಕಾಂಡ ಸುಡುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ಎಲೆ ಕಿತ್ತು ಊಟದಲೆ ಮಾಡಿ ಬಿಸಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಹಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ದುಂಬಿ ಮುತ್ತುಗ ಹೂವಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಬೀಜವಾಗಿ ಭುವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಗಿಡ ಬೆಳೆದು ಕಾಡಲ್ಲಿ ಸಂತತಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಕಾಡಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಜ್ವಾಲೆಯಂತಹ ಹೂವರಳಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಹೋಮ ಕುಂಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಬಿಸಾಡುವವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಈ ಕಾನನ ಸುಂದರಿಗೆ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳೂ ಇವೆ.

